

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 1352/2021
27.01.2022. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Бранислава Босиљковића, председника већа, Бранке Дражић и Данијеле Николић, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Радмила Степановић адвокат из ..., против туженог ЈП „Путеви Србије“ из Београда, чији је пуномоћник Бранислав Поповац адвокат из ..., ради накнаде за заузеће земљишта, одлучујући о ревизији туженог изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж 7056/20 од 23.12.2020. године, у седници већа одржаној 27.01.2022. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ, као неоснована ревизија туженог изјављена против пресуде Апелационог суда у Београду Гж 7056/20 од 23.12.2020. године – става првог изреке.

Образложење

Пресудом Вишег суда у Београду П 392/16 од 08.09.2020. године, ставом првим изреке, одбијен је приговор пресуђене ствари. Ставом другим изреке, делимично је усвојен тужбени захтев и обавезан тужени да тужиоцу исплати укупан износ од 6.146.708,00 динара и то: на име заузећа кат. парцеле ... КО ... укупне површине 2408 м², износ од 2.980.222,00 динара и заузећа дела кат. парцеле ... КО ... у површини од 2176 м², износ од 3.166.486,00 динара, са законском затезном каматом почев од 13.04.2019. године као дана вештачења па до исплате. Ставом трећим изреке, одбијен је тужбени захтев у делу којим је тужилац тражио да се обавезе тужени да му исплати износ преко досуђених 6.146.708,20 динара до тражених 10.767.958,00 динара, односно преко досуђеног износа од 2.980.222,00 динара до тражених 5.222.827,00 динара и преко досуђеног износа од 3.166.486,00 динара до траженог износа од 5.547.129,00 динара, све са законском затезном каматом почев од 13.04.2019. године до исплате. Ставом четвртим изреке, обавезан је тужени да тужиоцу накнади трошкове поступка у износу од 853.533,50 динара са законском затезном каматом од извршности до исплате. Ставом петим изреке, одбијен је захтев тужиоца за исплату законске затезне камате на досуђене трошкове парничног поступка у износу од 853.533,50 динара почев од 08.09.2020. године, као дана пресуђења, до испуњености услова за извршење.

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж 7056/20 од 23.12.2020. године, ставом првим изреке, одбијена је као неоснована жалба туженог и потврђена пресуда Вишег суда у Београду П 392/16 од 08.09.2020. године, у ставу првом изреке, делу

става другог изреке којим је обавезан тужени да тужиоцу исплати укупан износ од 6.146.708,00 динара, и то на име заузећа кат. парцеле ... КО ... укупне површине ... м2, износ од 2.980.222,00 динара и за заузеће дела кат. парцеле ... КО ... у површини од 2176 м2, износ од 3.166.486,00 динара са законском затезном каматом од 08.09.2020. године до исплате, као и у ставу четвртог изреке. Ставом другим изреке, преиначена је пресуда Вишег суда у Београду П 392/16 од 08.09.2020. године у преосталом делу става другог изреке којим је одлучено о законској затезној камати на износ главног потраживања, тако што је одбијен као неоснован захтев тужиоца да се обавезе тужени да му на укупно досуђени износ од 6.146.708,00 динара, на име заузећа кат. парцеле ... КО ... укупне површине 2408 м2 и заузећа дела кат. парцеле ... КО ... у површини од 2176 м2, плати законску затезну камату почев од 13.04.2019. године, као дана вештачења, закључно са 07.09.2020. године.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену – става првог изреке, тужени је благовремено изјавио ревизију због битне повреде одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права, са предлогом да се о истој одлучи као о посебној ревизији.

С обзиром да је у конкретном случају ревизија дозвољена према вредности предмета спора, сходно члану 403. став 1. и 3. Закона о парничном поступку – ЗПП („Службени гласник РС“ бр. 72/11 ... 18/20), нису испуњени услови за одлучивање о ревизији применом института посебне ревизије из члана 404. истог закона.

Испитујући побијану пресуду у смислу члана 408. Закона о парничном поступку – ЗПП („Службени гласник РС“ бр. 72/11 ... 18/20), Врховни касациони суд је нашао да ревизија није основана.

У спроведеном поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности. Нема ни битне повреде поступка из члана 374. став 2. тачка 10. ЗПП, јер је другостепени суд правилно оценио неоснованим жалбене наводе туженог против одлуке првостепеног суда о неоснованости приговора пресуђене ствари, с обзиром да не постоји правноснажна судска пресуда или судско поравнање којим је између истих странака правноснажно окончан спор по истом тужбеном захтеву. На друге битне повреде поступка које могу представљати ревизијски разлог према члану 407. став 1. ЗПП се конкретно ревизијом туженог не указује.

Према утврђеном чињеничном стању, тужилац је власник кат. парцеле ..., њива 4. класе „...“ површине 35 ари и 30 м2, уписане у ЛН ... КО ... и кат. парцеле ..., њива 5... класе „...“ површине 50 ари и 31 м2, уписане у ЛН ... КО Прве две траке магистралног пута тзв. „Ибарска магистрала“, грађене су педесетих година прошлог века када је извршена експропријација дела наведених катастарских парцела од тадашњих власника, правних претходника тужиоца. За потребе изградње треће траке наведеног магистралног пута, у периоду од 1991. – 1993. године дошло је до заузимања дела наведених катастарских парцела у власништву тужиоца, без спроведеног законског поступка и доношења решења надлежног органа и исплате одговарајуће новчане накнаде. Вештачењем вештака грађевинарства и геодезије од 26.03.2012. године утврђено је да је извршено делимично заузеће кат. парцеле ... КО ... у површини од 2408 м2, а кат. парцеле ... КО ... у површини од 2176 м2, те да фактички на лицу места ти делови представљају путно земљиште које је ушло у састав Ибарског пута 3

(Ибарске магистрале). Вредност заузетог дела наведених кат. парцела, на дан допунског економско-финансијског вештачења од 16.04.2019. године, према тржишној цени једног метра квадратног пољопривредног земљишта износи 12,33 евра (1.454,45 динара), па је вредност одузетог дела кат. парцеле ... КО ... 26.830,08 евра, односно 3.166.486,00 динара, а кат. парцеле ... КО ... - 25.251,84 евра, односно 2.980.222,00 динара, укупно 52.081,92 евра, што на дан вештачења износи 6.146.708,00 динара.

Код овако утврђеног чињеничног стања нижестепени судови су делимично усвојили тужбени захтев и обавезали туженог на исплату новчане накнаде за одузето земљиште по основу тзв. фактичке експропријације, у висини утврђеној вештачењем вештака пољопривредне струке, оцењујући неоснованим приговор пасивне легитимације туженог.

На основу правилно и потпуно утврђеног чињеничног стања, побијаном другостепеном пресудом је правилно примењено материјално право.

Према члану 58. став 2. Устава Републике Србије, до дозвољеног одузимања права својине које не представља повреду права на имовину може доћи под кумулативно испуњеним условима: да је учињена у јавном интересу, утврђеном на основу закона и да је учињено уз накнаду која не може бити нижа од тржишне.

Протоколом 1. уз Европску конвенцију за заштиту људских права и основних слобода, у члану 1. гарантује се заштита имовине и прописано је да свако физичко и правно лице има право на неометано уживање своје имовине, да нико не може бити лишен своје имовине осим у јавном интересу и под условима предвиђеним законом и општим начелима међународног права. Међутим, ове одредбе ни на који начин не утичу на право државе да примењује законе које сматра потребним да би регулисала коришћење имовине у складу са општим интересима или да би обезбедила наплату пореза или других дажбина или казни.

Сходно одредби члана 10. став 2. Закона о јавној својини („Службени гласник РС“ бр. 72/11..95/18), добрима у општој употреби у јавној својини у смислу тог закона сматрају се оне ствари које су због своје природе намењене коришћењу свих и које су као такве одређене законом (јавни путеви, јавне пруге, мостови, тунели на јавном путу, прузи или улици, улице, тргови, јавни паркови, гранични прелази и др). Према ставу 7. истог члана, добра у општој употреби су у својини Републике Србије, изузев путева другог реда који су у својини аутономне покрајине на чијој се територији налазе, некатегорисаних путева, општинских путева и улица који нису део ауто-пута или државног пута првог и другог реда и тргова и јавних површина, који су у својини јединица локалне самоуправе на чијој се територији налазе.

По оцени Врховног касационог суда, супротно наводима ревизије, тужени је одговоран и пасивно легитимисан у овом спору за исплату накнаде на основу члана 58. Устава Републике Србије, у вези члана 1. Протокола 1. уз Европску конвенцију о заштити људских права и основних слобода, будући да је правни следбеник раније Републичке дирекције за путеве, која је била инвеститор извођења радова на спорној деоници пута и земљиште фактички одузела и привела намени планским актом, тако да исто представља јавну површину – део треће траке регионалног пута тзв. „Ибарска магистрала“.

Ревизијским наводима којима се истиче да није утврђено када је предметни пут грађен и ко је био извођач и инвеститор радова, у којој површини је извршено заузеће, као и активна легитимација тужиоца у односу на парцелу ... КО ..., кроз оспоравање оцене доказа и правилне примене правила о терету доказивања из члана 8, 228. и 231. ЗПП, оспорава се правилност утврђеног чињеничног стања, што не представља ревизијски разлог према члану 407. став 2. истог закона. Осим тога, све ове наводе истичане и у жалби туженог, другостепени суд је ценио и о истима дао правилне и јасне разлоге које прихвата и ревизијски суд.

Правилном применом одговарајућих одредби материјалног права из члана 7, 8 и 101. Закона о јавним путевима („Службени гласник РС“ бр. 101/2005, 123/2007, 101/2011, 93/2012, 104/2013), члана 7. Одлуке о усклађивању пословања Јавног предузећа за управљање државним путевима са Законом о јавним предузећима („Сл. гласник РС“, бр. 46/2013, 90/2014), члана 4. став 1, члана 45. став 1. Закона о јавним путевима („Службени гласник РС“, бр. 46/91, 52/91, 53/93, 67/93, 48/94, 42/98, 101/2005), а имајући у виду и чињеницу да је на расправи заступник туженог потврдио да је његов правни претходник био инвеститор на изградњи треће траке у наведеном делу магистрале, односно у КО ... и КО ..., побијаном пресудом је правилно оцењено да је тужени пасивно легитимисан и обвезник исплате накнаде као правни следбеник Републичке дирекције за путеве. С обзиром на законска овлашћења која је ова Дирекција имала и била дужна да предузима из своје надлежности у периоду када је дошло до фактичког одузимања земљишта у власништву тужиоца, према којима је поред осталог имала и инвеститорску функцију на изградњи државних путева ради остваривања права и дужности Републике Србије, па тиме и дужност да спроведе поступак експропријације у складу са Законом о експропријацији, што није учинила, таквим поступањем је повредила право на имовину тужиоца одузимањем делова његових працела. Стога је без значаја за другачију одлуку у овом спору чињеница да је предметно земљиште на основу Закона о јавној својини постало добро у општој употреби и јавна својина Републике Србије и с тим у вези евентуална солидарна одговорност Републике Србије.

Наводима ревизије о одступању од судске праксе приликом одлучивања у истим или сличним чињенично-правним ситуацијама и указивање на постојање другачијих одлука у погледу пасивне легитимације туженог, не доводи се у сумњу правилна примена материјалног права. Решењем Врховног касационог суда Рев 1212/19 од 17.4.2019. године, на које се ревидент позива, укинута су нижестепене одлуке и изражено становиште да је обвезник исплате накнаде, уколико се не утврди ко је био инвеститор и извођач радова, власник пута – Република Србија, што није у супротности са становиштем израженим у овој одлуци. Остале одлуке такође не могу бити од значаја за другачије пресуђење јер се питање пасивне легитимације оцењује у сваком конкретном спору, у зависности од утврђених чињеница.

Висина новчане накнаде правилно је одређена на основу обављеног вештачења вредности предметног земљишта, имајући у виду да је вештак јасно образложио све параметре и методологију које је користио за процену, па се наводима ревизије неосновано оспорава утврђена правична накнада коју је тужени дужан да исплати тужиоцу.

Како се наводима ревизије не доводи у сумњу правилност и законитост другостепене пресуде, ревизија туженог је оцењена неоснованом.

Из наведених разлога, одлучено је као у изреци пресуде, на основу члана 414. став 1.ЗПП.

**Председник већа – судија
Бранислав Босиљковић,с.р.**

За тачност отправка
управитељ писарнице
Марина Антонић